

ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МОДУЛЬНОГО МІНІ-ЗАВОДУ

Проаналізовано основні фактори, що впливають на прибутковість функціонування модульного міні-заводу. Визначено точку безбитковості функціонування модульних міні-заводів потужністю переробки 5 т, 10 т і 20 т за добу, що залежить від обсягу реалізованої продукції. Обчислено прибутковості й термін окупності модульного міні-заводу в залежності від його потужності та різних прогностичних сценаріїв (песимістичного, реалістичного та оптимістичного), в основу яких покладений початковий обсяг реалізації готової продукції (40,0 %, 60,0 % та 80,0 % відповідно).

Ключові слова: молочне скотарство, конкурентоспроможність, замкнутий цикл, модульний міні-завод.

Постановка проблеми. Низький рівень ефективності функціонування підприємств галузі молочного скотарства, як і багатьох інших секторів сільського господарства, пов'язаний з сировинною орієнтацією виробництва. У високорозвинених країнах світу великотоварні виробники продукції молочного скотарства у своєму розпорядженні мають власні переробні потужності й канали реалізації. Вітчизняні господарства через нестачу вільних коштів, високу відсоткову ставку за кредитами, нестабільну економічну ситуацію не в змозі придбати обладнання для переробки сировини й реалізовувати готову продукцію кінцевому споживачу.

Через значну кількість посередників, сумнівну якість молочних продуктів та зниження купівельної спроможності населення, рівень споживання молочних продуктів середньостатистичним жителем України знизився до критичного

рівня. Саме тому постає гостра необхідність у забезпеченні переробними потужностями сільгоспвиробників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання даної проблеми. Дослідженню проблеми підвищення ефективності виробництва вітчизняної агропродовольчої продукції за рахунок створення замкнутого циклу виробництва присвячені роботи ряду науковців: В. Г. Андрійчука [3], В. І. Богачева, В. Г. Ткаченка [2] П. Т. Саблука, П. І. Гайдуцького [1] О. М. Могильного [5] Т. О. Осташко [9], та ін. Однак, зважаючи на динамічний розвиток трансформації економіки країни ряд питань залишається актуальним й нині.

Мета і завдання дослідження. Метою даного дослідження є обґрунтування доцільності формування замкнутого циклу виробництва молочної продукції за допомогою модульного міні-заводу. Передбачається також вирішення наступних завдань: дослідження основних факторів, що впливають на прибутковість функціонування міні-заводу; розрахунок середньомісячного прибутку (збитку) міні-заводу в залежності від його потужності та відсотка реалізованої продукції; визначення прибутковості й терміну окупності проекту за різних прогнозних сценаріїв.

Матеріали та методи. У ході дослідження використовувалися загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, зокрема: економічного аналізу (дослідження прибутковості функціонування міні-заводів різної потужності); графічний метод (для наочного зображення залежність середньомісячного прибутку (збитку) міні-заводу від його потужності та відсотка реалізованої продукції); економіко-математичного прогнозування (в прогнозуванні прибутковості й терміну окупності міні-заводу за різних сценаріїв). Статистичні та фінансово-економічні дані оброблялися за допомогою програмного забезпечення Microsoft Excel.

Результати дослідження. Молочний модульний міні-завод – це мобільна лінія взаємопов'язаних агрегатів, призначених для: приймання, очищення, охолодження та зберігання сирого молока; виготовлення молочних і

кисломолочних продуктів; їх фасування у пакети (поліетилен або Пюр-Пак); відновлення сухого молока; зберігання готової продукції; забезпечення побутових умов для обслуговуючого персоналу [6–8]. Головною перевагою модульного міні-заводу, порівняно з іншим переробним обладнанням, є його мобільність та компактність, за рахунок чого його можна транспортувати й встановлювати у будь-якому місці.

Найширший асортимент міні-заводів на вітчизняному ринку представлений фірмою Колакс (Російська Федерація), їх продукція, порівняно з іншими виробниками, відрізняється нижчою ціною, й не поступається якістю західноєвропейським та ізраїльським виробникам.

Ціна на міні-заводи Колакс залежить від добового обсягу приймання та переробки сировини і коливається від 1,325 млн грн до 3,150 млн гривень. Так, придбання міні-заводу Колакс-5006, призначеного для приймання, очищення, охолодження та переробки 5 т молока на добу, обійдеться підприємству в 2,455 млн гривень. Колакс-10006 коштує 2,890 млн грн, що на 11,6 % менше від ізраїльського аналога й на 4,3 % – від російського.

Забезпечити переробними потужностями підприємства, добовий обсяг виробництва яких становить 20 т молока, можливо за допомогою міні-заводу Колакс-20006. Його вартість становить 3,150 млн грн [6–8].

На ефективність роботи заводу впливає низка факторів, першим із яких є вихід готової продукції. При вмісті у молоці жиру 3,7 %, білка – 4,0 %, із 5 т сировини можна отримати: 3851 кг пастеризованого молока (частка жиру – 3,2 %); 500 кг напою кисломолочного кефірного (частка жиру – 3,2 %); 77 кг сиру (частка жиру – 18 %); 149 кг сметани (частка жиру – 20 %); 423 кг сироватки [4, 6].

Завод Колакс-10006 щодоби може переробляти 10 т сировини за умови відповідної якості (жирність – 3,7 %, вміст білка – 4,0 %). Вихід готової продукції становитиме: 3851 кг пастеризованого молока (частка жиру – 3,2 %) та 3457 кг пастеризованого молока (частка жиру – 2,5 %); 1200 кг напою

кисломолочного кефірного (частка жиру – 2,5 %); 492 кг сметани (частка жиру – 20 %); 153 кг сиру (частка жиру – 18 %); 847 кг сироватки [4, 6].

При встановленні міні-заводу Колакс-20006 добовий обсяг переробки знаходитиметься на рівні 20 т сировини, з яких можна отримати: по 8400 кг пастеризованого молока жирністю – 3,2 % та 2,5 %; 1800 кг напою кисломолочного кефірного (частка жиру – 3,2 %); 400 кг сметани або вершків питних (жирністю – 20 %); 153 кг сиру (частка жиру – 18 %); 847 кг сироватки. Незалежно від моделі обсяг й асортимент продукції можна змінювати відповідно до попиту на ринку [4, 6].

Наступним фактором є реалізаційна ціна молочної продукції гуртовим посередникам, що змінюється протягом року: як правило, взимку ціни вищі, ніж у літній період. У 2011 р. середньорічне їх значення було на рівні 5,13 грн/кг – молока жирністю 2,5 %, 5,63 грн/кг – молока жирністю 3,2 %, 6,27 грн/кг – напою кисломолочного кефірного жирністю 3,2 %, 14,08 грн/кг – сметани жирністю 20 %, 25,04 грн/кг – сиру жирністю 18 %.

Відстань до потенційних ринку збуту також має вагомий вплив на прибутковість модульного міні-заводу. Встановивши завод Колакс-5006, перевезення ізотермічними автомобілем (Hyundai HD-78 вантажопідйомність 4600 кг). При цьому сума транспортних витрат становитиме 0,398 тис. грн. Для перевезення продукції, виробленої міні-цехом Колакс-10006 та -20006 пропонуємо використати ізотермічний автомобіль із більшою вантажопідйомністю – Iveco Eurocargo ML150E2. Транспортування молочної продукції на відстань 60 км коштувати 0,628 тис. грн та 1,256 тис. грн. відповідно.

За даними таблиці 1 визначимо ефективність функціонування модульного міні-заводу на прикладі одного з лідерів молоковиробництва Полтавської області – ТОВ «АФ «ім. «Довженка». З даних таблиці бачимо, що при встановленні обладнання потужністю переробки 5 т за добу сума виробничих витрат складатиме 16,708 тис. грн, із яких 7,850 тис. грн – виробнича собівартість 5 т сирого молока; 6,226 тис. грн – вартість витраченої

електроенергії (сільськогосподарські підприємства відносяться до споживачів першого класу напруги, тариф для них у 2011 р. становив 45,72 коп. за кВт/год.); 0,600 тис. грн – заробітна плата обслуговуючого персоналу та 2,030 тис. грн – витрати розхідних матеріалів. Крім того слід врахувати транспортні витрати.

Таблиця 1

Прибутковість функціонування модульних міні-заводів Колакс 5006, 10006, 20006 на базі ТОВ «АФ «ім. «Довженка», 2011 р.

Показник	Колакс		
	5006	10006	20006
Добовий обсяг переробки, кг	5000	10000	20000
Затрати електроенергії, кВт	136	236	320
Чисельність обслуговуючого персоналу, осіб	4	5	6
Виробнича собівартість сирого молока, грн/кг	1,57	1,57	1,57
Сума виробничих витрати, грн/добу, в т.ч.:	16706,9	31301,4	55053,4
вартість сирого молока,	7850,0	15700,0	31400,0
вартість витраченої електроенергії, грн	6226,1	10789,9	14630,4
заробітна плата обслуговуючого персоналу, грн	600,0	750,0	900,0
витрати розхідних матеріалів (природні закваски, упаковка, тощо), грн	2030,8	4061,5	8123,0
Добовий дохід, у т. ч. від реалізації:	28062,1	55868,1	107525,3
молока пастеризованого (частка жиру – 3,2 %), грн	21142,0	21142,0	46116,0
молока пастеризованого (частка жиру – 2,5 %), грн	-	17043,0	41412,0
напою кисломолочного кефірного (частка жиру – 3,2 %), грн	2985,0	7164,0	10746,0
сиру (частка жиру – 18 %), грн	1881,9	3739,3	3739,3
сметани (частка жиру – 20 %), грн	2053,2	6779,8	5512,0
Прибуток від реалізації добової партії продукції, грн	10956,7	23938,4	51215,5
в розрахунку на один кг сирого молока, грн	2,19	2,39	2,56
Прибуток від реалізації сирого молока традиційним каналом, грн/кг	1,08	1,08	1,08
Різниця між прибутком від переробки молока та реалізації його традиційним каналом, грн/кг	1,11	1,31	1,48

Джерело: розраховано на основі [4]

Добовий дохід сільськогосподарського підприємства від реалізації молочної продукції становитиме 28,062 тис. грн; суму прибутку від реалізації добової партії молочної продукції у даному випадку він становитиме 10,957 тис. грн, а в розрахунку на один кілограм сирого молока – 2,19 гривні.

На функціонування модульного міні-заводу Колакс-10006 буде затратитися 31,301 тис. грн щодоби, витрати у розрахунку на один кілограм

сирого молока, порівняно із витратами моделі 5006, знизиться на 0,21 грн (або на 6,3 %) і будуть становити 3,13 грн/кг.

За умови реалізації всього обсягу виробленої продукції на міні-заводі Колак-10006 підприємство отримає 55,868 тис. грн доходу; сума чистого прибутку від реалізації 9,153 т молочної продукції становитиме 23,938 тис. грн, що в розрахунку на один кілограм сирого молока складатиме 2,39 гривень. Якщо ж порівнювати з традиційним каналом реалізації сирого молока, то прибутковість переробки буде вища на 1,31 грн/кілограм.

Загальна сума виробничих витрат, понесених при переробці 20 т сирого молока, на модульному міні-заводі Колак-20006 становить 55,053 тис. грн, Реалізація 19,153 т молочної продукції принесе підприємству 107,525 тис. грн доходу; сума чистого прибутку від реалізації добового обсягу продукції, виробленої на модульному заводі Колак-20006, буде рівна 51,216 тис. грн, що в перерахунку на кілограм переробленої сировини становитиме 2,56 гривень. Це більше на 0,17 грн (або на 7,0 %) порівняно з показником заводу 10006 і на 0,37 грн (або на 16,9 %), порівняно із міні-заводом 5006.

Якщо ж порівнювати ефективність переробки молока на заводі потужністю 20 т з прибутковістю його реалізації посередникам, то переробка на власному модульному міні-заводі дає можливість отримати на кожен кілограм сирого молока додаткові 1,48 грн чистого прибутку.

Основною проблемою введення міні-заводу в дію є пошук ринків збуту готової продукції. Реалізувати молочну продукцію можна через власний магазин, скориставшись послугами ретейлерів, або реалізовувати оптовому посередникові; при цьому ціна буде на 15–25 % нижча, ніж через мережу супермаркетів. Для покупця найзручнішим є придбання продукції через мережу супермаркетів. Однак на просування товару цим каналом потрібно затратити значну суму коштів. Продаж молочної продукції через систему власних магазинів та торгівельних точок потребує інвестування значних коштів у торговельні приміщення й обладнання, а також залучення високооплачуваних спеціалістів із просування, що знизить прибутковість міні-заводу.

Тому ми пропонуємо сільськогосподарським підприємствам на початковому етапі завоювання регіонального ринку реалізовувати молочну продукцію оптовим посередникам. На рис. 1 наочно зображена залежність прибутку від обсягу виробленої та частки реалізованої молочної продукції через оптових посередників міста Полтави.

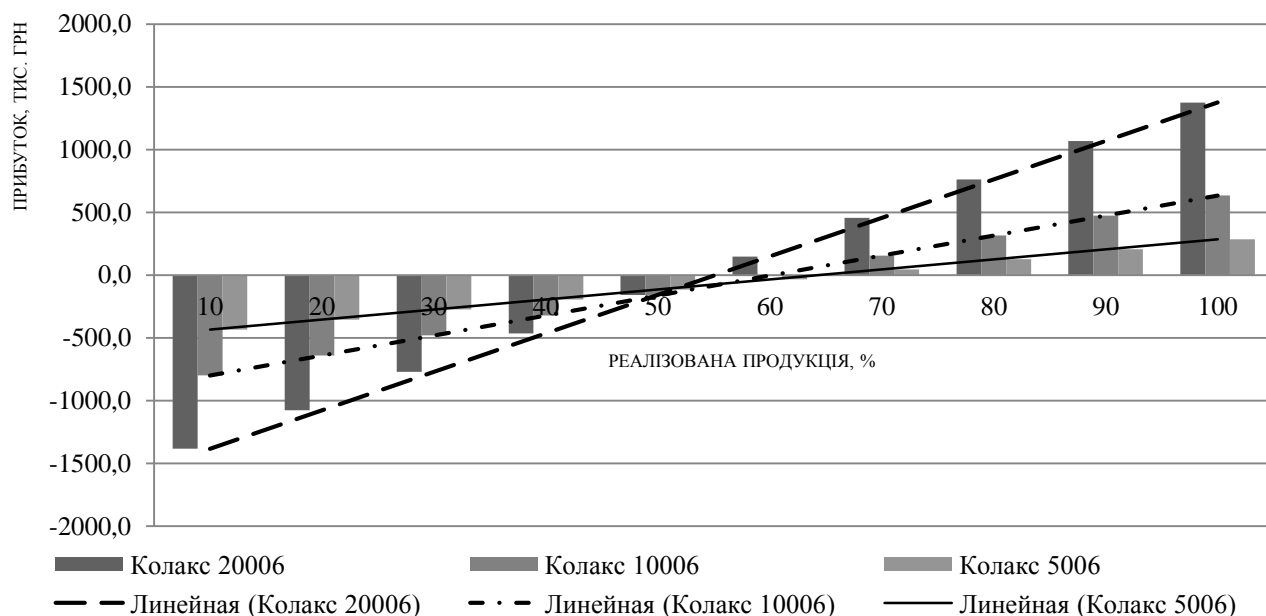

Рис. 1. Залежність середньомісячного прибутку (збитку) міні-заводу від його потужності та відсотка реалізованої продукції, 2011 р.

Джерело: власні розрахунки

З даних, зображених на рис. 1, бачимо, що при встановленні модульного міні-заводу потужністю переробки 5 т/добу (у даному випадку Колак 5006), для досягнення точки беззбитковості необхідно щомісяця реалізувати близько 64,2 % готової продукції, – при реалізації 84,7% досягається рівень прибутковості традиційного каналу реалізації сирого молока.

Що стосується заводів на 10 т і 20 т, то тут беззбитковість переробки молока забезпечить рівень товарності готової продукції у 60,2 % і 55,1 % відповідно. Перевищити прибутковість традиційного каналу вдасться, коли обсяг реалізованої продукції буде понад 80,8 % (Колак 10006) та 76,6 % (Колак 20006).

Зважаючи на короткі терміни придатності молочної продукції, система її збуту має бути налагоджена, оскільки нереалізована частина, збільшує величину понесених витрат, що в значній мірі вплине на величину отриманого прибутку й термін окупності міні-заводу. Тому постає необхідність аналізу тривалості терміну окупності міні-заводу в залежності від прогнозних сценаріїв розвитку (див. табл. 2), в основу яких покладений відсоток товарності молочної продукції. Так, за песимістичного прогнозного сценарію початковий обсяг реалізованої продукції становитиме 40,0 % від виробленого, і за кожні півроку збільшуватиметься на 10,0 %. Реалістичний та оптимістичний прогнозний сценарії мають такі ж темпи підвищення товарності молочної продукції, але початковий обсяг реалізації вищий (60,0 % та 80,0 % відповідно). Максимальний рівень товарності в усіх трьох прогнозних сценаріїв – 98,0 %.

Із даних, наведених у таблиці 2, бачимо, що за п'ять років функціонування модульного заводу потужністю 5,0 т/добу вдасться переробити 9125,0 т сировини, з яких отримаємо 8353,0 т готової продукції. Із них (за умов песимістичного прогнозного сценарію) вдасться реалізувати 78,1 % на загальну суму 40103,5 тис. грн; до того ж повна собівартість продукції становитиме 31268,7 тис. грн, сума прибутку – 8834,8 тис. гривень. Із неї 3060,6 тис. грн піде на повернення вкладених інвестицій. Враховуючи величину середньорічного прибутку (1767,0 тис. грн), термін окупності міні-заводу Колакс-5006 за песимістичного прогнозного сценарію становитиме 1,7 років.

Реалістичний та оптимістичний прогнозний сценарії передбачають, що обсяг реалізованої продукції за п'ять років становитиме 88,6 % та 95,2 % із яких отримають, відповідно, 14278,3 тис. грн і 17667,6 тис. грн прибутку. За цих умов інвестиційні вкладення у даний проект окупляться, відповідно, за 1,1 років та 0,9 років.

Якщо порівнювати прибуток, отриманий за п'ять років функціонування прифермерського модульного міні-заводу Колакс-5006, із прибутком, отриманим від реалізації сирого молока посередникам, то за песимістичного прогнозного сценарію він буде на 4080,8 тис. грн менший. За реалістичного та

оптимістичного сценаріїв розвитку чистий прибуток від впровадження у виробництво переробних потужностей буде, відповідно, на 1362,6 тис. грн і 4752,0 тис. грн більший, ніж від продажу сирого молока посередникам.

Таблиця 2

Прибутковість і термін окупності модульних міні-заводів Колакс 5006, 10006, 20006 на базі ТОВ «АФ «ім. «Довженка», за різних прогнозних сценаріїв, 2011-2016 рр.

Показник	Прогнозні сценарії розвитку								
	песимістичний			реалістичний			оптимістичний		
	Колакс			Колакс			Колакс		
	5006	10006	20006	5006	10006	20006	5006	10006	20006
Усереднений відсоток реалізованої продукції, %	73,3			86,5			94,8		
Дохід від реалізації продукції, тис. грн	10037,8	19984,0	38461,8	10037,8	19984,0	38461,8	10037,8	19984,0	38461,8
Повна собівартість виробленої продукції, тис. грн	6243,5	11654,3	20553,1	6243,5	11654,3	20553,1	6243,5	11654,3	20553,1
Прибуток від реалізації молочної продукції, тис. грн	3794,3	8329,7	17908,7	3794,3	8329,7	17908,7	3794,3	8329,7	17908,7
Прибуток за п'ять років, тис. грн	8834,8	21473,7	50730,1	14278,3	32311,0	71587,8	17667,6	39058,7	84574,7
Загальна сума інвестицій, тис. грн, у т. ч.:	3060,6	3972,9	5052,7	3060,6	3972,9	5052,7	3060,6	3972,9	5052,7
вартість модульного міні-заводу, тис. грн	2455,0	2890,0	3150,0	2455,0	2890,0	3150,0	2455,0	2890,0	3150,0
вартість ізотермічного автомобіля, тис. грн	327,4	721,7	1443,4	327,4	721,7	1443,4	327,4	721,7	1443,4
інші витрати (10,0 %), тис. грн	278,2	361,2	459,3	278,2	361,2	459,3	278,2	361,2	459,3
Середньорічна сума прибутку (збитку), тис. грн	1767,0	4294,7	10146,0	2855,7	6462,2	14317,6	3533,5	7811,7	16914,9
Період окупності, років	1,7	0,9	0,5	1,1	0,6	0,4	0,9	0,5	0,3
Сума чистого прибутку, тис. грн	5774,2	17500,8	45677,3	11217,6	28338,1	66535,1	14607,0	35085,9	79522,0
Прибуток від реалізації молока переробним підприємствам, тис. грн	9855,0	19710,0	39420,0	9855,0	19710,0	39420,0	9855,0	19710,0	39420,0
Різниця між прибутком від реалізації венденговим та традиційним каналом, тис. грн	-4080,8	-2209,2	6257,3	1362,6	8628,1	27115,1	4752,0	15375,9	40102,0

Джерело: власні розрахунки

Модульний завод Колакс-10006 за п'ять років функціонування переробить 18250,0 т сирого молока, з яких отримуємо 16704,0 т готової

продукції; за песимістичного сценарію розвитку подій із них вдасться продати 13044,9 т на загальну суму 79841,1 тис. грн; при цьому прибуток від реалізації становитиме 21473,7 тис. грн, його середньорічна величина – 4294,7 тис. грн., а термін окупності міні-заводу Колак-10006 дорівнюватиме 0,9 років. Чистий прибуток від функціонування пропонованого проекту – 17500,8 тис. гривень.

За умов реалістичного й оптимістичного прогнозного сценаріїв відсоток товарної продукції збільшиться до 88,6 % і 95,2 %, до того ж прибуток від реалізації підвищиться до 32311,0 тис. грн та 39058,7 тис. грн відповідно. Термін окупності міні-заводу Колак-10006 зменшиться до 0,6 років – за реалістичного сценарію й до 0,5 років – за оптимістичного.

Різниця між прибутком, отриманим від реалізації молочної продукції, виробленої на заводі Колак-10006, та прибутком, отриманим від продажу 18250 т сирого молока посередникам, становитиме за песимістичного сценарію -2209,2 тис. грн, реалістичного – 8628,1 тис. грн, оптимістичного – 15375,9 тис. гривень.

Впровадження на молочній фермі ТОВ «АФ «ім. «Довженка» модульного заводу Колак-20006 дасть можливість за п'ять років переробити 36500 т сирого молока, з якого отримаємо 34954 т готової продукції. На її виробництво та реалізацію підприємство витратить 102934,4 тис. гривень. Сума отриманого доходу залежатиме від рівня товарності й становитиме 153664,4 тис. грн, 174522,2 тис. грн, та 187509,1 тис. грн, відповідно, при реалізації 78,1 %, 88,6 %, й 95,2 % виробленої продукції. Загальна сума отриманого прибутку за песимістичного прогнозного сценарію дорівнюватиме 50730,1 тис. грн, за реалістичного –71587,8 тис. грн, за оптимістичного – 84574,7 тис. грн, а термін окупності вкладених інвестицій, відповідно, складатиме 0,5 років, 0,4 років, та 0,3 років.

За період функціонування заводу Колак-20006 він принесе підприємству (за песимістичними підрахунками) 45677,3 тис. грн, за реалістичними й оптимістичними – 66535,1 тис. грн та 79522,0 тис. грн чистого прибутку.

Якщо порівнювати прибутковість функціонування модульного міні-заводу з прибутковістю реалізації молока посередникам, то у першому випадку вона буде на 6257,3 тис. грн вищою, а за реалістичного та оптимістичного, відповідно, на 27115,1 тис. грн та 40102,0 тис. грн.

Висновки. Проаналізувавши ефективність функціонування модульного міні-заводу на прикладі ТОВ «АФ «ім. «Довженка», діходимо до висновку, що створення замкнутого циклу виробництва у господарствах-лідерах регіонального ринку, дає можливість підвищити прибутковість молоковиробництва і одночасно зменшити залежність сільськогосподарських підприємств від посередників. Крім комерційного прибутку його власникам – досягається й соціальний ефект, який проявляється у забезпеченні населення регіону якісними та екологічно безпечними молочними продуктами.

Бібліографія

1. Аграрна реформа в Україні / [П. І. Гайдуцький, П. Т. Саблук, Ю. О. Лупенко та ін.]; за ред. П. І. Гайдуцького. – К.: ННЦ ІАЕ, 2005. – 424 с.
2. Аграрная реформа в Украине: результаты, перспективы завершения : [монография] / В. Г. Ткаченко, В. И. Богачев / Под общ. ред. проф. Ткаченко В. Г. и проф. Богачева В. И. – Луганск: «Книжковий світ», 2006. – 228 с.
3. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств : [підручник] / В. Г. Андрійчук. – К. : КНЕУ, 2004. – 624 с.
4. Ковальчук О. Міні-завод: ідея для бізнесу: [Електронний ресурс] / О. Ковальчук // Харчовик. – 2011.15.03. – Режим доступу до газети: <http://www.harchovyk.com/content/detail/578>. – Назва з тит. екрана.
5. Могильний О. М. Регулювання аграрної сфери : [монографія] / Олексій Миколайович Могильний. – Ужгород : ІВА, 2005. – 400 с.
6. Модульные мини-заводы Колакс: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.colaxm.com.ua/>. – Назва з тит. екрана.

7. Молоконт – переработка и хранение молока в модульных цехах: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://molokont.uaprom.net/>. – Назва з тит. екрана.

8. Молочные мини заводы Тесса: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://tessa_ek.infocompany.biz/rus/products/305/0/10455/. – Назва з тит. екрана.

9. Осташко Т. О. Ринкова трансформація аграрного сектора : [монографія] / Т. О. Осташко. – К. : Фенікс, 2004. – 280 с.

Economic evaluation of the efficiency of modular mini-plant

Problem. The paper should explore the main factors affecting the profitability of mini-plant operation, calculate the average monthly income (loss) mini-plant, depending on its capacity and percentage of sales, to determine profitability and payback period for different forecast scenarios.

Results. The basic factors affecting the profitability of functioning modular mini-plant. Definitely breakeven operation of modular mini-mills processing capacity of 5 tons, 10 tons and 20 tons per day, depending on the volume of sales. Calculated profitability and payback period modular mini-plant, depending on its capacity and different forecast scenarios (pessimistic, realistic and optimistic), which are based on the initial sales of finished goods (40.0%, 60.0% and 80.0% respectively).

Conclusions. Analyzing the performance of the modular mini-plant as an example of "AF" them. "Dovzhenko" concluded that the creation of a closed cycle of production in farms, the leader of the market, makes it possible to increase profitability while dairy industry farms to reduce dependence on intermediaries.

In business profits to its owners - and achieved social effect, which manifests itself in providing the region with quality and environmentally safe dairy products.